
Idäntalouksien katsauksia

Review of Economies in Transition

2/92

SUOMEN PANKKI • BANK OF FINLAND

Siirtymätalouksien tutkimuslaitos • Institute for Economies in Transition • BOFIT

ISSN 1235-7405

Uudelleenjulkaistu pdf-muodossa 2014

Suomen Pankki
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT)

PL 160
00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268
Faksi: (09) 183 2294
bofit@bof.fi
www.bof.fi/bofit

Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.

Timo Harell, Päivi Määttä,
Tiina Saajasto, Jyri Svanborg,
Merja Tekoniemi

Idäntalouksien tammi-helmikuu 1992¹

IVY ja Venäjä

Taloushallinto (A)

*** IVY-maat ovat allekirjoittaneet väliaikaisen sopimuksen yhteisön **presidenttineuvostosta** (Sovet glav gosudarstv) ja **pääministerineuvostosta** (Sovet glav pravitelstv). Kumpikin neuvosto käsittelee sekä sisä- että ulkopolitiikkaa. Presidenttineuvosto on yhteisön ylin päättävä elin. Äänestyksissä kullakin jäsenvaltiolla on yksi ääni ja päätökset tehdään yksimielisesti. Presidenttineuvosto koostuu vähintään kahdesti vuodessa, pääministerineuvosto vähintään kerran neljännesvuodessa. RG 1.1.92

*** Venäjän tilastokomitea on julkistanut tiedot **Venäjän taloudellisesta kehityksestä vuonna 1991**. Talouden tasapainottaminen ei onnistunut. **BKT** supistui (9 %), **budjettivaje** kasvoi ja **inflaatio** kiihtyi. Sekä teollisuus- että maataloustuotanto supistuivat (2 % ja 5 %). **Työttömiä** oli virallisesti 60 tuhatta. **Viennin** arvo oli kaupallisen kurssin mukaan 64.2 mrd. ruplaa (supistusta 29 %) ja **tuonnin** arvo 44.7 mrd. ruplaa (supistusta 46 %). **Öljyä** vietiin 54.5 milj. tonnia, jossa oli vähennystä lähes 50 %. **Yhteisyritysten vienti** oli 1.1 mrd. ruplaa ja **tuonti** 1.0 mrd. ruplaa. EZ 4/92

*** Venäjän presidentti on antanut asetuksen **taloudellisesti arvokkaiden valtion maiden poikkeuksellisesta luovuttamisesta**. Asetus on voimassa talouden tasapainottamisvaiheen eli vuoden 93 loppuun. Arvokkaiksi lasketaan kaupungeissa ja kylpyläseuduilla olevat maat sekä hyvät viljelysmaat. Arvokkaat maat myydään tarjouskilpailujen tai huutokauppojen kautta. Ulkomaalaiset voivat osallistua vain erillisiin tarjouskilpailuihin ja huutokauppoihin. Asetus antaa mahdollisuuden periä maksu ulkomaalaisilta vaihdettavana valuuttana. DM 23.1.92

¹ Merkinnät *** = hyväksytty laki, asetus tai päätös

* = käsitteillä oleva laki, asetus tai päätös, muu

Lisäksi: Mikäli katsauksessa on mainittu useampi lähde, on ensin mainittu päälähde, joka sisältää mahdollisen lain tms. virallisen tekstin (merkitty tähdellä *).

*** Venäjän presidentin asetuksella 22.1. on **lopetettu TASSin ja Uutistoimisto Novostin toiminta**. Niiden pohjalta on perustettu uusi **Venäjän tietotoimisto ITAR**. RG 25.1.92

*** **Karjalan tasavallan talouskehitys** oli vuonna 91 laskuvoittoista. Teollisuustuotannon arvo pieneni edellisvuodesta 12 %. Mm. traktoreiden tuotanto supistui 58 %. Myös pellettien, rakennusmateriaalien, puunjalostuskoneiden, sahatavaran ja selluloosan tuotanto supistuivat. Osasyynä on ollut polttoainepula.

Väestön rahatulot lisääntyivät 91 edellisvuodesta 210 %. Kulutushyödykkeiden ja palvelujen hinnat nousivat tänä aikana 190 %. Elintarviketuotanto supistui 6 % vuodesta 90, lihan ja maidon tuotanto 7 %. Samanaikaisesti lihatuotteiden toimitukset Venäjän federaatiosta vähenivät 39,4 % ja maitotuotteiden 27 %.

Karjalan ulkomaankauppa on kehittynyt suotuisasti. Vienti kasvoi edellisvuodesta 25 % ja oli arvoltaan 459,2 milj. ruplaa. Pellettien, alumiinin, selluloosan ja marjojen vienti kasvoi. Sen sijaan sahatavaran ja paperin vienti supistui huomattavasti. Rajakauppa kasvoi 8,6 milj. ruplaa. KS 30.1.1992

* Venäjän valtionomaisuuskomitean puheenjohtajan **Anatoli Tshubaisin** mukaan Venäjä odottaa saavansa yritystensä **yksityistämistä 92 mrd. ruplaa kuluvana vuonna ja 350 mrd. ruplaa vuonna 93**. Vuoden 91 yksityistämistulot olivat 2 miljardia. Yksityistettävä omaisuus siirretään ensi vaiheessa yhteisöjen omistukseen ja myöhemmin, jos on tarpeen, yksityiseen omistukseen. Ammattiliitot ja Työkollegiivien liitto ovat vaatineet, että 25 % omaisuudesta olisi luovutettava työntekijöille korvauksetta, rajoituksitta ja äänioikeuden kera. Tshubaisin mukaan tämä ei ole mahdollista, koska 25 % merkitsisi käytännössä osake-enemmistöä. IZ 8.2.92

*** **IVY-maiden edustajien allekirjoittaman julistuksen mukaan maat pyrkivät koordinoimaan talousuudistusohjelmiaan**. Erityisen tärkeinä pidetään taloussuhteiden jatkuvuutta, sopimusten ehdotonta noudattamista ja toimeenpanevien elinten yhteistyötä. Taloushallinnon tulisi reagoida nopeasti muuttuviin olosuhteisiin mm. säädöksiä korjaamalla. Maiden presidenteille annetaan oikeus hyväksyä operatiivisia säädöksiä. RG 19.2.92

*** **IVY-maat ovat sopineet kaupallis-taloudellisista suhteistaan**. Keskinäisissä maksuissa käytetään **ruplia**. Mikäli jäsenmaat ottavat käyttöön omia valuuttoja, maksutavoista sovitaan erikseen. Yritysten väliset suhteet pyritään säilyttämään. Ellei joidenkin tuotteiden osalta toisin sovita, kauppaa käydään **markkinahinnoilla**. Transitoliikenne jäsenmaiden välillä sallitaan esteittä. Tuotteiden kiintiöinnistä ja lisensoinnista luovutaan erikseen sovittuja tapauksia lukuunottamatta. Yhteistä tullipolitiikkaa toteuttamaan perustetaan **neuvoa-antava tullineuvosto**. RG 19.2.92

*** Venäjän presidentti **Boris Jeltsin** on 25.2. antanut asetuksen **Venäjän federaation ministeriöistä**. Talousuudistuksen operatiivisten ratkaisujen helpotta-

miseksi **turvallisuus-, sisä-, ulko- ja oikeusministeriöiden toiminta alisteaan suoraan presidentille**. Operatiivinen johto ulkoministeriössä on annettu 1. varapääministerille Gennadi Burbulisille. Turvallisuus- ja sisäministeriön johdosta vastaa varapääministeri Sergei Shahrain. RG 27.2.92

*** Venäjän hallitus on 27.2. vahvistanut **Venäjän federaation talouspolitiikan pääsuunnat**. Asiakirja sisältää arvion alkuvuoden taloudellisesta tilanteesta ja **hallituksen talousohjelman 1.4. - 31.12.92**. Ohjelman päätavoitteet ovat **inflaation hidastaminen, tuotannon supistumisen ehkäisy ja ulkomaankaupan elvyttäminen**. Näiden päämäärien toteutuessa Venäjällä olisi ohjelman mukaan mahdollisuus saada laajaa ulkomaista apua sekä suoria sijoituksia ulkomailta. Kuluttajahinnat (pl. asuminen, kunnallispalvelut ja julkinen liikenne) vapautetaan maaliskuun aikana. **Energian hinnat vapautetaan 20.4. mennessä**. Raakaöljyn hinta nousee 350 ruplasta 2000 - 2500 ruplaan/tonni. Budjettivaje pyritään poistamaan 4. vuosineljänneksen mennessä. Kuukausittainen inflaatio pyritään saamaan 1 - 3 %:iin vuoden lopulla. 20.4. mennessä **siirrytään kahteen ruplan vaihtokurssiin**. Kelluvaan kurssia käytetään juoksevissa maksuissa, kiinteää kurssia pääomanliikkeissä. Vientikiintiöt ja -lisenssit (energiatuotteita lukuun ottamatta) poistetaan 1.7. mennessä. Pakollisten valtiontilausten käytäntö lopetetaan. K 24.2. - 2.3.92

Rahoitusjärjestelmä (B)

*** **Pankkien luottokorot on vapautettu Venäjän keskuspankin päätöksellä**. Aikaisemmin kattona oli 25 %. Keskuspankkiluoton korko nousee 20 %:iin (aiemmin 8 %). Liikepankkien kassavarantovelvoite nostetaan 1.2. alkaen 10 %:iin (aiemmin 2 %), 1.3. alkaen 15 %:iin ja 1.4. alkaen 20 %:iin. K 1/92

*** Venäjän korkeimman neuvoston puhemiehistö on 13.1. tehnyt päätöksen toimista **käteisrahan kierron normalisoimiseksi**. Yritykset ovat velvollisia säilyttämään rahojaan pankissa. Yritysten välillä ei saa käyttää käteistä rahaa. Venäjän keskuspankki velvoitetaan valmistelemaan 1000 ruplan setelin käyttöottoa ja parantamaan liikkeellä olevan rahan setelirakennetta. RG 28.1.92

*** Venäjän korkeimman neuvoston puhemiehistö on 13.1. päättänyt **säilyttää SNTL:n ulkomaantalouspankin Vneshekonombankin. Pankin tehtäväksi jää entisen NL:n ulkomaanvelkojen hoito ja varojen hallinta**. Pankin varat ja rakennukset siirretään toistaiseksi Venäjän keskuspankin alaisuuteen. Haarakonttorit ja edustustot, myös ulkomailta olevat, perii Venäjän ulkomaankauppankki. Keskuspankin pääjohtajan G. Matjuhinin johdolla perustetaan komissio, joka määrittelee Vneshekonombankin saatavat ja velat ja päättää niiden jakamisesta tasavaltojen kesken. Kaikki asiakastilit siirretään Vneshekonombankista kaupallisiin pankkeihin. RG 30.1.92

*** Ennen siirtymistään Venäjän hallintaan NL:n valtionpankki Gosbank ehti antaa **ennusteen vuoden 1992 rahaemissiosta**. Joulukuuhun 91 mennessä kuukausittainen liikkeelle lasketun rahan määrä oli kasvanut 250 % vuoden toisesta

neljänneksestä ja 125 % kolmannelle neljänneksestä. Tammikuussa 92 rahan määrä oletettavasti kasvaa vain 153 % joulukuuhun 91 verrattuna, vaikka hintojen nousuvauhti on 400 - 450 %. Tästä on seurauksena käteisen rahan loppuminen ja erilaisten rahakkeiden, todistusten ja kuponkien käytön kasvu.

Marraskuusta 91 tammikuuhun 92 Gosbankin varanto väheni arvioiden mukaan 8 mrd. ruplaa, eli kolmanneksen. Ennuste helmi - maaliskuulle on optimistisempi. Tammikuun hintojen nousun jälkeen inflaatiovauhti hidastuu ja emissio, joka oli tammikuussa 31 mrd. ruplaa, supistuu helmikuussa 25 mrd. ruplaan ja maalikuussa 14 mrd. ruplaan. MN Business 3/92

- *** Presidentti Jeltsin on hyväksynyt (24.1.92) lain **Venäjän federaation budjettijärjestelmästä 1992 ensimmäisellä neljänneksellä**. Laki antaa hallitukselle luvan 420 mrd. ruplan menoihin 1. vuosineljänneksellä edellyttäen, että tulot ja menot ovat tasapainossa. Budjetti on valtiiovallan ensimmäinen yritys vapautua koko raskaan kansantalouselämyksen hinaamisesta. Ensimmäistä kertaa budjetin tulot muodostuvat pääosin verotuloista. Huomion arvoinen on puolustusmenojen 30 % supistus. RG 25.2.92*, IZ 27.1.92
- * Venäjän keskuspankkiluoton koron nosto (8 % -> 20 %) on nostanut pankkien luottokorkoja yli 10 prosenttiyksikköä. **Vuotuiset korot ovat olleet 32 - 35 %**. **Talletuskorot ovat olleet 13 - 14 %**. Pankkitalletusten määrä on supistunut ja pankkien luottotappiot kasvaneet. Joka neljäs moskovalaispankki on käytännössä varaton. Venäjän keskuspankki jatkaa kuitenkin niiden luottotamasta (25 % korolla), koska pankkien konkurssit merkittävät monien asiakasyritysten konkurssia. Järjestely kiihdyttää tilirahan emissiota ja inflaatiota, joten Venäjän keskuspankki tuskin pystyy rajoittamaan luottoemissiotaan Kansainvälisen valuuttarahaston edellyttämiin 61.6 mrd. ruplaan vuonna 92. K 3. - 10.2.92
- * **IVY-maiden viisi suurinta pankkia ovat:** Venäjän maatalouspankki (Roselhozbank), Venäjän säästöpankki (Sberbank RSFSR), VAZ-autotehtaan pankki (AvtoVAZbank), kiovalainen "Ukraina" ja moskovalainen "Stolitschnyi". Pankkien osakepääomat vaihtelevat 1.3 mrd. ruplasta 3 mrd. ruplaan ja taseiden loppusummat 4 mrd. ruplasta 680 mrd. ruplaan. Tiedot perustuvat Reitingtietokeskuksen keräämään materiaaliin IVY-maiden 100 suurimmasta pankista. IZ 13.2.92
- * **Venäjän keskuspankki kiristää luottopolitiikkaansa.** Pääjohtaja **Georgi Matjuhinin** mukaan entinen Gosbank jakoi 91 viimeisellä neljänneksellä inflatorisia luottoja noin 100 mrd. ruplaa. Tästä on tehtävä loppu. Samoin on lopetettava käytännössä konkurssikypsien yritysten rahoittaminen valtion pussista. Matjuhini ei kuitenkaan kannata läntisten asiantuntijoiden ehdotusta setelinpainojen pysäyttämistä. RG 19.2.92
- * Venäjän keskuspankin ja korkeimman neuvoston edustajista muodostettu komitea **valmistelee sopimusta IVY-maiden pankkiliitosta**. Liiton tavoitteena on yhteinen raha- ja finanssipolitiikka, joka perustuu **ruplan säilyttämiseen ja tukemiseen**. Keskuspankit saivat itse päättää rahaemissioistaan, mutta jou-

tuisivat ottamaan huomioon liiton suositukset. Liiton suunnittelussa on käytetty esimerkkinä USA:n keskuspankkijärjestelmää ja Saksan Bundesbankia.
DM 20.2.92

*** Venäjän keskuspankki alensi 19.2. **ruplan markkinakurssin 110 dollarista 100:aan ja 26.2. edelleen 90 dollariin.** IZ 18.2.92 ja 25.2.92

Verotus (C)

*** Venäjän korkein neuvosto on hyväksynyt **yritysten tuloverolain.** Normaalin yritystoiminnan veroprosentti on enimmillään 18. Veroprosentti on yrityksille yhtäläinen tuotannonalasta riippumatta. Konsulttiyritysten prosentti on 25, pörssien ja välittäjäyritysten 45. Lakia sovelletaan myös ulkomaalaisomisteisten yritysten verotukseen. Laki ottaa huomioon SNTL:n ja Venäjän tekemät kansainväliset sopimukset. DM 17.1.92

Hintajärjestelmä, inflaatio (D)

* **Hinnat nousevat Venäjällä tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 450 - 500 %** vuoden 91 joulukuun hinnoista. Kesäkuun loppuun mennessä hintojen nousun odotetaan hidastuvan noin 10 %:iin kuukaudessa. Hintojen vapauttamisen jälkeen tammikuun hintojen nousuvauhdiksi oli ennakoitu 250 %, todellinen nousu oli 300 - 350 %. E 6.2.92

* **Joulukuun 91 vähittäishintaindeksin muutos** tammikuusta 91 oli valtion ja osuuskuntien kaupassa 250 %. Vapauttamisen jälkeen elintarvikkeiden hinnat kohosivat keskimäärin yli 300 %. Vuoden 91 tammikuusta elintarvikkeiden hinnat ovat nousseet 750 - 800 %. Kulutustavararoiden hinnat ovat nousseet valtion ja osuuskuntien kaupassa keskimäärin 230 %, yksityiskaupassa 150 % ja mustassa pörssissä 170 %. DM 11.2.92

* Tilastokomitean puheenjohtajan **Pavel Guzhvinin** mukaan palkkojen ostovoima on supistunut 10 %. Tavarakauppa on supistunut vuodessa 53 %. Joulukuusta 91 kokonaistuotanto on supistunut 11 %, öljyntuotanto 14 % ja kivihiilen tuotanto 6 %. RG 18.2.92

Yritykset (E)

*** IVY-maat pyrkivät **yritysten välisten sopimuksiin perustuvien taloussuhteidensa jatkamiseen.** Asiaa koskevan pöytäkirjan mukaan 92 ensimmäisellä neljänneksellä yritysten solmimien sopimusten tulisi kattaa vähintään 70 % - vuoden 91 vastaavan ajan toimitussopimusten määrästä. Kiintiöinnistä ja lisensioinnista sovitaan valtioiden välisillä sopimuksilla. Yritysten maksuissa käytetään ruplia. RG 3.1.92, IZ 2.1.92

- *** IVY-valtiot ovat tehneet pöytäkirjan **lisensioinnin ja kiintiöinnin poistamisesta** osasta yhteisön sisäistä kauppaa. Pöytäkirja koskee lähinnä tuotannollis-teknisiin tuotteita ja transitoliikennettä. Varsinaisen sopimuksen valmistelu annetaan jäsenvaltioiden hallitusten päämiehille. RG 18.1.92
- *** Venäjän parlamentti on hyväksynyt **tavarapörssijä ja pörssikauppaa** koskevan lain. Laissa yhdistyvät toisaalta toiminnan **vapaus** ja toisaalta tehokas valtion **valvonta**. Pörssit saavat itse päättää hinnoistaan ja useista pörssin toimintaan liittyvistä kysymyksistä. Laissa kielletään pörssijä harjoittamasta välitystoimintaa ja niille perinteisesti kuulumattomia toimintoja. Hallintoelimet ja pankit eivät saa osallistua pörssitoimintaan. IZ 21.2.92

Ulkomaantalousjärjestelmä, valuuttakysymykset (F)

- *** Venäjän presidentti on 30.12.91 antanut asetuksen **Venäjän valuuttavaranosta vuonna 1992**. Vuoden alusta **40 % valuuttatuloista** on myytävä tasavallan valuuttavarantoon **kaupalliseen erityiskurssiin**, jota Venäjän keskuspankki alkaa noteerata vain tähän tarkoitukseen. Valuuttavarantoa käytetään ulkomaanvelan hoitoon, ruplan kurssin pitämiseen vakaana ja välttämättömän tuonnin maksamiseen. Sisäisten valuuttamarkkinoiden luomiseksi ja ruplan kaupallisen kurssin tukemiseksi kaikesta **valuuttatulosta 10 %** on myytävä Venäjän keskuspankille **markkinakurssiin**. Asetuksella määrätään kaikille valuuttatuloille ehdoton kotiuttamisvelvollisuus. Ulkomaisissa pankeissa jo olevat valuuttavarat on kotiutettava 3 kk:n kuluessa. Valuuttavarantoa määrättiin hoitamaan Venäjän ulkomaankauppapankki. RG 7.1.92
- *** Venäjän hallitus on 31.12.91 tehnyt päätöksen **eräitä tavaroita koskevien vientitullien käyttöönotosta**. Vuoden 92 alusta käyttöön otettavilla tulleilla pyritään tukemaan tasavallan taloutta, suojelemaan omia markkinoita ja parantamaan viennin rakennetta. Tulot käytetään pääasiassa tasavallan valuuttavaranon kasvattamiseen. Tullit määritellään kiinteänä ecu-summana painoyksikköä kohti, mutta maksetaan ruplina käyttäen Venäjän keskuspankin markkinakursia. Valuuttatulostaan pakollisen osuutensa (ks. edellä) tasavallan valuuttavarantoon maksanut vientiyrittäjä saa alennusta vientitullimaksuista. Päätös 31.12.91 nro 91
- *** Presidentti Jeltsin on 28.1. antanut asetuksen, jonka mukaan Venäjän **hallituksen päätöstä (31.12.91 nro 91) vientitullien käyttöönotosta ei sovelleta** Venäjän ja IVY-maiden välillä ennen kuin Venäjän hallitus tekee erillisen asiaa koskevan päätöksensä. RG 1.2.92
- *** Venäjän entinen pääministeri ja nykyinen pysyvä EY-edustaja Ivan Silajev on todennut, että Venäjän lopullinen tavoite on **täysjäsenyys EY:ssä**. RG 18.1.92
- *** Venäjä on tehnyt Valko-Venäjän ja Kazahstanin kanssa **sopimukset taloudellisen toiminnan rajoitusten poistamisesta**. Ne muodostavat **ruplan** käyttöön perustuvan yhtenäisen talousalueen ja sopivat yhteisestä keskeisten tuotteiden vienti- ja tuontipolitiikasta. PR 29.1.92, RG 31.1.92

- * Akateemikko **Oleg Bogomolov** pitää onnettomina päätöksiä, joilla entisten SEV-maiden välisen kaupan maksuja alettiin vaatia vaihdettavina valuuttoina. Perinteinen kauppavaihto on supistunut katastrofiasteelle. IZ 8.2.92
- *** IVY-maat ja Gruusia ovat allekirjoittaneet pöytäkirjan **yhteisestä elintarvikkeiden, raaka-aineiden ja lannoitteiden tuonnista**. Toteutusta koordinoimaan perustetaan hallitusten edustajista koostuva komitea. Venäjä neuvottelee lainoista ja toimii niiden takaajana muiden puolesta. Ainoastaan Ukraina on ilmoittanut hoitavansa omat lainansa itse. SWB 11.2.92
- *** Vuonna 91 entisen Neuvostoliiton viennin arvo oli **80.9 mrd. ruplaa**, eli supistumista edellisvuodesta oli 32 %. **Suurimmat vientitulonsa** Neuvostoliitto sai **energian viennistä**, noin 40 mrd. ruplaa. Raakaöljyn vienti oli arvoltaan 12.1 mrd. ruplaa (62.2 milj. tn). Maakaasun ja nestekaasun viennistä saatiin tuloja 16.2 mrd. ruplaa. **Venäjän osuus** entisen Neuvostoliiton viennin arvosta viime vuonna oli **77.9 %**. **Tuonnin arvo** vuonna 91 oli **77.3 mrd. ruplaa**, missä oli vähennystä edellisvuodesta 44 %. **Venäjän osuus tuonnista oli 55.9 %**. MN Business 3/92; Business Eastern Europe 24.2.92
- * IVY-maiden valtuutetut (pl. Venäjä) ovat Kiovassa 25.2. päättäneet ehdottaa IVYn valtionpäämiesten maaliskuun kokoukselle, että **SNTL:n ulkomaantalouspankki (VEB) siirrettäisiin pois Venäjän alaisuudesta**. Ehdotuksen mukaan VEB voitaisiin rekisteröidä esim. Valko-Venäjän keskuspankissa. VEBin toimia entisen NL:n ulkomaanvelan hoitajana ja varojen käyttäjänä ryhtyisi valvomaan erillinen valtioiden välinen neuvosto. IZ 26.2.92
- * Venäjän keskuspankin pääjohtaja **Georgi Matjuhin** uskoo, että Venäjä pystyy taas pian **jatkamaan entisen NL:n ulkomaanvelan kuluvan vuoden korkojen maksua**. Vientiryityksiltä kerätään tähän tarkoitukseen arviolta 12 mrd. dollaria. Matjuhinin mukaan myös **ruplan kurssi dollariin on valuuttapörsissä vahvistunut 110:stä 70:een**. Matjuhin uskoo kurssin vahvistuvan edelleen ja asettuvan 30 - 35 ruplaan dollarilta. RG 27.2.92

Tuotannonalat (G)

- *** Venäjän hallitus on 29.12.91 tehnyt päätöksen **kolhoosien ja sovhoosien uudelleenjärjestelyistä**. Kolhoosit ja sovhoosit on 1.1.93 mennessä muutettava vastamaan Venäjän yritystoimintalakia. Kuhunkin kolhoosiin ja sovhoosiin muodostetaan yksityistämiskomissio. Tilojen omaisuus jaetaan jäsenille korvaukselta. Jäsenet voivat 1) käyttää osuutensa yksityistilan perustamiseen, 2) luovuttaa sen pääomana perustettavaan yhtiöön tai 3) osuutena osuuskuntaan tai 4) myydä sen muille jäsenille. Kolhooseilla ja sovhooseilla on oikeus luovuttaa tai myydä valtiolle sosiaaliomaisuuttaan: asunnot, tiet, veden-, sähkön- ja kaasunjakeluverkot ja puhelinverkot. Kouluja ei voi myydä. Varattomat kolhoosit ja sovhoosit julistetaan vararikoon ja lopetetaan 92 ensimmäisen neljänneksen kuluessa. Pesänhoitokomissio järjestää tarjouskilpailun pesän veloista. Tarjoajien puuttuessa pesän omaisuus myydään huutokaupalla. Pesän

varoista maksetaan ensin palkat, toiseksi verot ja kolmanneksi pankkivelat.
PV 2/92

- *** Venäjän hallitus on 30.12.91 tehnyt päätöksen **Venäjän valtion investointiohjelmasta 1992**. Investointien määräksi on päätetty 60 % vuoden 91 tasosta. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä valtion investoinnit saavat olla enintään 33 mrd. ruplaa. PV 2/92
- *** Venäjän hallitus on tehnyt päätöksen, jolla **uudistetaan valtion toimia maatalouden ohjaamisessa**. Valtion perustehtävät ovat 1) tehokkaan maatalouden edellytysten luominen, 2) maauudistuksen toteuttaminen, 3) koulutuksen järjestäminen ja 4) tieteen edistäminen. RG 9.1.92
- *** Venäjän presidentti on 20.1. antanut asetuksen **Venäjän federaation rautatieministeriön perustamisesta**. Ministeriö perii entisen NL:n rautatieministeriön Venäjään kuuluvat osat. Rautatieministeriksi on nimitetty **Gennadi Fadejev**. RG 23.1.92
- * **IVY-maat lisäävät uraanin vientiä**. IVY-maiden uraanivarojen arvioidaan olevan 2 miljoonaa tonnia. 59 läntisen maan varat ovat noin 5.8 miljoonaa tonnia. Entisen NL:n oman uraaninkulutuksen supistuessa IVY-maat pyrkivät lisäämään vientiä. NL:n osuus rikastetun uraanin viennissä on ollut vain 5 - 6 %, vaikka sen osuus rikastuskapasiteetista on 25 %. MN business 3/92
- * Venäjän hallitus arvioi, että **tuotanto supistuu 92 ensimmäisellä neljänneksellä 16 - 18 %**, huhti - kesäkuussa 4 - 5 %. Koko vuoden vähennykseksi ennustetaan 12 %. E 6.2.92
- * Venäjän hallitus arvioi, että **entisen NL:n alueella tuotetaan vuonna 92 raakaöljyä 460 milj. tonnia**. CIA puolestaan arvioi tuotannon jäävän 425 milj. tonniin. Mikäli ennusteet toteutuvat, on Venäjän lopetettava raakaöljyn vienti, mikä puolestaan supistaa tuontimahdollisuuksia. Venäjän osuuden öljyntuotannosta on arvioitu olevan 350 - 360 milj. tonnia. Vientireservit ovat 40 - 50 milj. tonnia. DM 9.2.92; RG 18.2.92
- * **Öljyä vietiin** vuonna 91 entisen Neuvostoliiton alueelta 54 milj. tonnia eli oli 45 % vähemmän kuin vuonna 90. **Öljyjaloiteita vietiin** 22 milj. tonnia, vähennystä edellisvuodesta 19 %. HS 9.2.92
- * Entisen Neuvostoliiton alueella olevista **öljyvaroista** on Venäjän omistuksessa 85 %, Kazahstanin 9 %, Azerbaidžhanin 2.3 %, Turkmenian 2 %. PR 14.2.92
- *** Venäjän talous- ja finanssiministeriön asiantuntijat ovat laatineet **ennusteen Venäjän polttoaine- ja energiaketjun kehityksestä** vuoden 92 ensimmäisellä neljänneksellä.

Hiilen tuotanto ja jalostus on vaikeuksissa. Yleisliittolaiset ministeriöt on lakkautettu, ja hiilikaivokset ovat siirtyneet Venäjän hallintaan. Paikallisten

viranomaisten määräysvalta on kasvanut, ja yrityksiä on alettu yksityistää. Rahoituksessa on epäselvyyksiä ja tekninen huolto kangertelee. Tuotanto supistuu tammi - maaliskuussa n. 15 % eli 88.9 milj. tonnia.

Öljyn tuotanto kärsii tuotantovälineiden puutteesta. Tarvikkeiden, varaosien ja porauslaitteistojen tuonti on vähentynyt, koska parin viime vuoden aikana valtio on supistanut öljyalan investointejaan. **Vuoden 92 tammi-maaliskuussa** öljyä tuotetaan 105.2 milj. tonnia, mikä on 11.7 % vähemmän kuin vuonna 91.

Kaasun tuotannossa on vältetty muiden energia-alojen vaikeudet. Tuotannon odotetaan vakiintuvan vuoden 92 alussa. Kaasun tuotannolla ei kuitenkaan pystytä korvaamaan muun energian tuotannon supistumista.

Polttoaine- ja energiaketjun **investointien odotetaan supistuvan vuoden 92 aikana 25 %** vuodesta 91. IZ 13.2.92

- * Venäjän korkeimman neuvoston puheenjohtaja **Ruslan Hasbulatov** on esittänyt vierailullaan Surgutin öljyalueelle, että maan **öljyteollisuus** pitäisi siirtää ministereiltä suoraan **Venäjän presidentin alaisuuteen**. RG 14.2.92
- * **IVY-maat ovat perustaneet kaasuosakeyhtiön Gaspromin.** Yhtiö perustettiin entisen NL:n valtion omistuksessa olleen Gasprom-konsernin seuraajaksi. Perustajina olivat **Venäjän ja Valko-Venäjän** valtionomaisuuskomiteat sekä **Ukrainan** hallitus. Venäjä on maksanut valtaosan 73 mrd. ruplan peruspääomasta. IVYn kaasuputkista 70 % kulkee Venäjän, 10 - 12 % Ukrainan ja 3 - 5 % Valko-Venäjän alueella. Turkmenia, joka tuottaa n. 10 % IVYn kaasusta, on kieltäytynyt yhtiön osakkuudesta ja solminut IVY-maiden kanssa suoria sopimuksia kaasutoimituksista. IZ 20.2.92
- * Venäjän konversiokomitean puheenjohtaja **Mihail Malei** on ehdottanut **taloudellisen konversion** (ekonomitsheskaja konversija) käyttöönottoa. Se tarkoittaa, että 3 - 4 vuoden ylimenokauden ajan **puolustusteollisuuden rakennemuutosta rahoitettaisiin aseiden myynnillä**. Konversio, joka koskettaa 12 miljoonaa työntekijää, on tähän mennessä varojen puutteessa edennyt heikosti. Malein mukaan puolustusteollisuuden katastrofi merkitsee kuoliniskua koko Venäjän teollisuudelle. Aseiden myynti kansainvälisillä markkinoilla poistaisi puolustusteollisuuden riipan veronmaksajien kaulasta. Aseiden myynnistä saadut varat ohjattaisiin **Federaation konversiorahastoon**, josta puolustusteollisuuden yritykset saisivat rahoitustukea konversiotoimiinsa. RG 28.2.92

Sosiaalisektori (H)

- *** Karjalan korkein neuvosto on 24.1. tehnyt päätöksen **tilanteesta tasavallassa ja väestön turvatoimista hintojen vapauttamisen jälkeen**. Sosiaalialan työntekijöiden palkat nostetaan 1.2. alkaen teollisuuspalkkojen tasolle (syys - marraskuu 91 = 918 ruplaa/kk). Setelipulan helpottamiseksi otetaan käyttöön pankkisekit. Ministerineuvoston tulee esittää 15.2. mennessä ehdotuksensa monopoliyritysten hintojen säännöstelemiseksi. KS 30.1.92

- * Venäjällä oli tammikuussa 92 virallisesti **noin 60 000 työtöntä**, joista 70 % oli naisia. Työvoimatoimistoissa oli avoimia työpaikkoja 840 000. Venäjän työministerin A. Shohinin mukaan **työttömyys tulee kasvamaan nopeasti kuluvan vuoden loppupuolella**, jopa 6 miljoonaan työttömään. Työllisyyskomitean ennusteen mukaan työttömien määrä voi nousta 7 - 8 miljoonaan eli olisi 10 - 12 % työvoimasta. Työttömyyden ennustetaan kääntyvän laskuun jo vuonna 93. RG 31.1.92, FT 25.2.92, Esmerk

- *** Venäjän korkein neuvosto on hyväksynyt **lain Venäjän eläkerahaston budjetista 1992 ensimmäisellä neljänneksellä**. Summa on 65 mrd. ruplaa, joka koostuu vakuutusmaksuista (49 mrd.) ja tasavallan budjettimaksuista (16 mrd.). IZ 8.2.92

- *** Karjalan työ- ja sosiaalikysymysten komitean tiedonannon mukaan viime vuoden aikana työtä haki 11 925 henkilöä, joista melkein puolet oli naisia. **Virallinen työttömien määrä tasavallassa on 398 henkeä**. KS 8.2.1992

- *** **Karjalan** ammattiliittoneuvoston puhemiehistö on istunnossaan päättänyt **väestön toimeentulominimiksi 621 ruplaa/kk**. Marraskuussa 91 toimeentulominimi oli 320 ruplaa, joulukuun puolessa välissä 420 ruplaa ja vuoden vaihteessa jo 573 ruplaa kuukaudessa. KS 13.2.92

IVYn muut tasavallat

Taloushallinto (A)

- *** Ukrainan korkein neuvosto on hyväksynyt **lain maanomistuksesta**. Valtiollisen ja kollektiivisen omistuksen rinnalla sallitaan **myös yksityisomistus**. Laki, joka hyväksyttiin lähes vastaväitteittä, tulee voimaan heti. IZ 31.1.92
- *** Kazahstanin presidentti **Nursultan Nazarbajev** on 8.2. antanut asetuksen **välittömistä toimista valtiollisen maatalousketjun yksityistämiseksi**. Valtion maatalousyritysten yhtiöittäminen on tarkoitus saada päätökseen maaliskuuhun 93 mennessä. EZ 7.2.92
- *** Ukrainan korkein neuvosto on tehnyt päätöksen tasavallan **toimialaministeriöiden lakkauttamisesta**. Toimi on yksityistämislain mukainen ja tarkoitettu nopeuttamaan yritysten siirtymistä pois valtion omistuksesta. RG 22.2.92

Rahoitusjärjestelmä (B)

- * **Ukraina ja Venäjä** ovat allekirjoittaneet julkilausuman **kansallisten valuuttojen käyttöönottoehdoista**. Sen mukaan entisen NL:n käteiset ruplat jaetaan tasavaltojen kesken siten, että jakohetkellä tasavallassa olevat ruplat siirtyvät tasavallan omistukseen. Osapuolet ovat sopineet myös **kansallisten valuuttojen käyttöönoton ehdoista**. Ukraina aikoo aloittaa pankkitileillä olevista ruplavarjoista ja muuntaa ne kansallisen valuutan määräisiksi. Tulevat ruplamaksut muunnetaan liikepankeissa kansalliseksi valuutaksi sovittuun kurssiin. Ruplat saanut pankki maksaa kansalliset valuutat asiakkaan tilille omista varjoistaan. Ukrainan keskuspankki voi myöntää ruplamääräisiä vakautusluottoja, mutta vain Venäjän keskuspankilta saamansa luoton puitteissa. RG 29.2.92

Ulkomaantalousjärjestelmä, valuuttakysymykset (F)

- * Ukraina ei hyväksy Venäjän ja muiden IVY-valtioiden toimia entisen NL:n ulkomaanvelan hoidossa, koska nämä olivat ilman Ukrainaa sopineet **tasavaltojen velkaneuvoston** toimintasäännöistä. Apua saadakseen Ukrainan pääministeri **V. Fokin** on ensimmäistä kertaa neuvostotasavaltojen historiassa kääntynyt maailman finanssipiirien puoleen. Fokin on arvostellut Venäjää sanelupolitiikasta ja pyytänyt velkojia erottamaan entisen NL:n valuuttavelasta Ukrainan laskennallisen osuuden 16.37 % sen omaan hoitoon. Samoin Fokin on pyytänyt velkojia tunnustamaan Ukrainan oikeuden 16.37 %:iin entisen NL:n varjoista. IZ 31.1.92

Baltia

* **Toimeentulo** Baltian tasavalloissa (ruplaa/kuukausi) IZ 20.2.92

	Liettua	Latvia	Viro
toimeentulominimi	620	460	390
minimipalkka	650	460	600
sosiaalieläke	540	244	390
minimieläke	735	305	-
maximieläke	1005	610	550
lapsilisä alle 1.5 v.	620	240	200
lapsilisä 1.5 - 3 v.	310	200	125
äitiysavustus	1860	920	1000
loka - jouluk. keskipalkka	1512	-	1148
vuoden 1991 keskipalkka	763	-	754

Viro

Taloushallinto (A)

- *** Pääministeri Savisaaren tahdon mukaisesti parlamentti hyväksyi **asetuksen taloudellisesta poikkeustilasta**, jonka tärkeimpinä syinä olivat polttoaine- ja elintarvikepula sekä käteisen rahan väheneminen. Asetuksen piti alunperin olla voimassa uuden perustuslain hyväksymiseen asti tai enintään 3 kuukautta. Helmikuun alkupuolella parlamentti päätti kuitenkin poikkeustilan lakkauttamisesta. E 17.1., HS 17.1., IZ 12.2.92
- *** Viron parlamentti on päättänyt lainsäädännöstä, jolla entisen Neuvostoliiton **asevoimien sotilaallinen varustus** otetaan Viron **hallituksen valvontaan**. Kaupallisia sopimuksia sotilasomaisuuden myymiseksi saa tehdä vain hallituksen luvalla. HS 25.1., SWB 29.1.92
- * Viron **hallitus joutui eroamaan**, sillä parlamentin ja hallituksen välirikko kärjistyi kysymykseen taloudellisen poikkeustilan julistamisesta. Vaikka poikkeustila säädettiin, parlamentista ei löytynyt enää tarvittavaa enemmistöä sen sisällön määrittelemiseksi ja poikkeustilakomitean valitsemiseksi. HS 24.1.92
- * Viron parlamentti hyväksyi **uuden, pääministeri Tiit Vähin johtaman hallituksen**. Viidestätoista ministeristä kuusi on edellisen hallituksen jäseniä. Uuden hallituksen päätehtävä on talouskriisin lieventäminen, vaikkakin uusi pääministeri vaatii taloudellisen poikkeustilan kumoamista. Hallitusohjelman tärkeimpiä kohtia on lisäksi omaisuus uudistuksen toteuttaminen. E 31.1., HS 31.1.92

Rahoitusjärjestelmä (B)

- *** Viron hallitus on hyväksynyt Eesti Postin ehdotuksen **lopettaa 15.1.92 lähtien postisiirtojen toimittamisen Viron ulkopuolelle**. Eesti Post ei myöskään lunasta muista tasavalloista Vieroon tulleita postisiirtoja. Eesti Post ajautui vaikeuksiin, koska ei setelipulan vuoksi pystynyt kattamaan saapuneita postisiirtoja. E 3.1.92
- * Viron säästöpankin pääjohtajan Ruslan Dontsovin mukaan **Neuvostoliiton säästöpankin lakkauttaminen** ei aiheuta muutoksia tai ongelmia Viron säästöpankille, sillä pankki on toiminut itsenäisenä organisaationa jo 15.11. lähtien. E 4.1.92
- * Viron keskuspankki on ilmoittanut, että **valuuttahuutokauppojen järjestäminen** siirtyy toimintansa aloittavalle Tallinnan kansainvälinen arvopaperipörssi -nimiselle yhtiölle. HS 5.1.92
- * Lakiehdotuksen mukaan **kruunun vakauttamisrahaston** perustamiseksi hankitaan ulkomailta 150 miljoonan dollarin laina, jonka vakuudeksi pantataan 2 % Viron valtion omistamista metsävaroista. Vakauttamisrahastoon on myös jo laskettu mukaan Britanniassa ja Ruotsissa talletettuna olevat kultavarat. HS 6.1., KL 10.1.92
- *** Viron keskuspankki ja valtiovarainministeriö ovat tehneet päätöksen **käteisen rahan käytön rajoittamisesta**. Päätöksen mukaan nettokuukausipalkasta maksetaan käteen vain 2 000 ruplaa ja loppu ohjataan työntekijän pankkitilille. Myös avustusten, stipendien yms. käteisenä maksettava yläraja on 2 000 ruplaa. Päätös tulee voimaan 1. helmikuuta. E 17.1.92
- * **Britannia** on luvannut maksaa Baltian maille takaisin kullaa (arvo noin 90 milj. puntaa), jonka baltit toisen maailmansodan alla sijoittivat brittien pankkeihin. Tuohon aikaan Virolla oli brittipankeissa 4.5 tonnia kultaa, Liettualla 3 tonnia ja Latvialla 6.6 tonnia. HS 23.1.92
- Myös **Yhdysvallat** palauttaa Viron kesäkuussa 1940 Yhdysvaltoihin tallettaman kullaa, joka on nykyarvoltaan noin 27 milj. dollaria. SWB 23.1.92
- *** Viron hallitus on tehnyt päätöksen **lopettaa operaatiot entisen Neuvostoliiton arvopapereilla**. Niihin kuuluvat vuoden 1982 obligaatiolaina, valtion tavaraobligaatiot ja korottomat obligaatiot, Neuvostoliiton Säästöpankin talletustodistukset sekä Neuvostoliiton valtion muut sitoumukset viimeksi kuluneiden kahden vuoden ajalta. Näitä arvopapereita on Viron väestön hallussa kymmenien miljoonien ruplien arvosta. Niiden kohtalo on avoinna, sillä Neuvostoliittoa ei enää ole. Viron valtiovarainministeriö on lähettänyt asiaa koskevan kyselyn Venäjän valtiovarainministeriölle. E 6.2.92, IZ 10.2.92/E
- * Keskuspankin pääjohtajan Siim Kallasin mukaan **Viron kruunu lasketaan liikkeeseen** aikaisintaan huhtikuussa, mutta todennäköisesti vasta toukuussa. Hänen mukaansa varmaa on, että kruunun arvo heilahtelee aluksi

erittäin voimakkaasti. Tasapainoon päästäneen aikaisintaan kahden vuoden kuluessa. KL 18.2.92

- * Viron keskuspankin ulkomaanoperaatioita johtavan Einu Reitsnikin mukaan **SNTL:n ulkomaantalouspankki on jäädyttänyt virolaisyriyten valuuttoja 48 miljoonan ruplan arvosta**. Perusteluina on todettu, että näillä varoilla katetaan Viron osuus ulkomaanvelasta. E 20.2.92
- *** Rahanuudistuskomitean päätöksen mukaan kaikkien virolaisyriyten, joilla on **valuuttatilejä** ulkomailla, tulee ilmoittaa niistä keskuspankille 1. helmikuuta mennessä. Lisäksi **valuutat on kotiutettava 30 päivän kuluessa**. SWB 21.2.92
- * **Ruotsin** valtiovarainministerin mukaan maan parlamentti on tehnyt päätöksen Virolle kuuluvan **kullan palauttamisesta**. Palautustavasta on vielä sovittava erikseen. SWB 22.2.92

Verotus (C)

- *** Vuoden 1992 alusta lähtien **valuuttatuloista maksettava vero on myös maksettava valuuttana**. Jos esim. työntekijä saa palkkaa Suomen markkoina, markat kurssataan keskuspankin viralliseen kurssiin rupliksi ja lisätään ruplapalkkaan, jonka mukaan määräytyy tuloveroprosentti. Prosentin mukainen vero markkamääräisestä palkasta on maksettava markkoina. E 4.2.92

Hintajärjestelmä, inflaatio (D)

- * Viron tilastohallinnon ilmoituksen mukaan **elinkustannukset** ovat nelinkertaistuneet vuoden 91 aikana. Joulukuussa elintarvikkeet kallistuivat keskimäärin 35 %. Tammikuu alkoi uusilla hinnankorotuksilla, mm. leivän hinta on yli 2.5-kertainen joulukuun hintaan verrattuna. E 15.1.92
 - * Viron tilastokeskus ilmoittaa **elinkustannusten nousseen tammikuusta 91 tämän vuoden tammikuuhun 629 %**. Elintarvikkeiden hinnat nousivat 713 %, kulutustavaroiden hinnat 574 % ja palveluiden hinnat 327 %.
- Yhden kuukauden aikana** joulukuusta tammikuuhun elinkustannukset nousivat 187 %, elintarvikkeiden hinnat 190 %, kulutustavaroiden hinnat 140 % ja palveluiden hinnat 158 %. E 12.2.92
- *** Virossa on helmikuusta lähtien ollut voimassa **elintarvikkeiden (myös leivän ja maidon) vapaa hinnoittelu**. IZ 12.2.92, SWB 24.1.92

Yritykset (E)

- * Nk. **pienyksityistämistä** koskevassa tiedotustilaisuudessa kerrottiin, että vuoden aikana on myyty 346 kaupan ja ravitsemusalan yritystä. Yksityistämistä odottaa edelleen noin 800 yritystä. Valtion kassaan yksityistäminen on tuonut tähän mennessä 40.5 miljoonaa ruplaa. E 1.2.92

Ulkomaantalousjärjestelmä, valuuttakysymykset (F)

- * Viro ja **Venäjä** ovat neuvotelleet **polttoainetoimituksista**. Viimeisimmän pöytäkirjan mukaan Venäjä toimittaa 92 ensimmäisellä neljänneksellä polttoaineita 63 miljoonan dollarin arvosta. Viro toimittaa vastineeksi sähköenergiaa ja elintarvikkeita. Polttoainetoimitukset eivät olleet ainakaan helmikuun alkuviikkoina vielä toteutuneet. Sovitut toimitusmäärät ovat jääneet paperille, sillä kuljetukset törmäivät yhä uusiin byrokraattisiin esteisiin: tullimaksuihin, lisenssikäytännön epäselvyyksiin, hintaerimielisyyksiin ja ennakkomaksuvaatimuksiin. E 21.1.92, 8.2.92
- * **Suomen** valtio antaa 45 miljoonan markan takuut Virolle lainattavaa 100 000 tonnin polttoöljyerää varten. Pääministeri Savisaaren mukaan Viro toimittaa takaisin lainaamansa määrän polttoöljyä sitten, kun maa alkaa jälleen saada polttoainetta Venäjältä. Alustavasti on keskusteltu myös toisesta 100 000 tonnin erästä, jonka Neste toimittaa Vieroon keväällä, jos polttoainekauppa Venäjän kanssa ei vielä silloinkaan toimi. Toinen erä saisi valtioneuvostolta 55 miljoonaa markkaa. HS 23.1.92
- *** Viron hallitus on hyväksynyt **väliaikaisen asetuksen tullimaksuista**. Päätöksellä asetettiin tullimaksut mm. alkoholituotteille, oluelle ja autoille. E 11.2.92
- *** **Suomi ja Viro** ovat allekirjoittaneet kaksi sopimusta, jotka luovat perustan maiden väliselle kaupalle. **Kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskeva väliaikaissopimus** takaa tullittomuuden maiden välisessä kaupassa. Lisäksi solmittiin **sijoitusten edistämistä koskeva sopimus**. Vastaavanlaiset sopimukset allekirjoitettaneen lähiaikoina myös Latvian ja Liettuan kanssa. E 14.2.92, KL 14.2.92
- * Tallinnan kansainvälisessä **valuuttapörssissä** 10.2. pidetyssä valuuttahuuto-kaupassa valuuttojen hinnat eivät kohonneet kovin korkeiksi. Myydyt määrät olivat: 248 346.97 US dollaria keskihintaan 183.7 ruplaa, 92 079.21 Ruotsin kruunua keskihintaan 29.3 ruplaa, 171 017.8 Suomen markkaa keskihintaan 37,8 ruplaa ja 28 217.8 Saksan markkaa keskihintaan 105.3 ruplaa.

Myyntä jäi 2 017 869.31 US dollaria, 53 014.85 Ruotsin kruunua, 40 704.78 Suomen markkaa ja 28 516.53 aksan markkaa. E 12.2.92
- * Viro käy Latvian kanssa neuvotteluja **sähkötoimitusten laskuttamisesta maailmanmarkkinahinnoin dollareina**. Tämä tietäisi Latvialle 0.7 miljoo-

nan dollarin laskua päivittäin. Viro suostuu myös clearingkauppaan. Viro on valmis myymään sähköä myös Venäjälle ja Valko-Venäjälle. Lisäksi sähkötoimituksista on neuvoteltu **Suomen** kanssa. E 18.2.92

- * Keskuspankin pääjohtajan ilmoituksen mukaan Viron **ulkomaankaupan vaje** oli viime vuonna 1.2 mrd. US dollaria (802 miljoonaa ruplaa). Viime vuoden valuuttakertymästä ilmoitti ulkomaantaloussuhteiden viraston pääjohtaja Pilv, jonka mukaan **hallituksen valuuttarahastoon** kertyi kaikkiaan 16.5 miljoonaa dollaria. E 18.2.92, E 29.2.92

Tuotannonalat (G)

- *** Viron hallitus on pyytänyt parlamentilta lupaa ottaa ulkomailta 100 miljoonan US dollarin lainan viljan ja polttoaineiden ostoa varten. **Peruselintarvikkeidenkin** varastot ovat ehtymässä ja hallitus teki päätöksen uudesta peruselintarvikkeiden kuponkijärjestelmästä. Hallitus päätti myös tukea maidon ja leivän hintaa ainakin tammikuun ajan. Tarkoitukseen varataan 40 miljoonaa ruplaa kuukaudessa. Tuottajat vaativat tuottajahintojen korotuksia ja "panttaavat" toimituksiaan odotellen oman valuutan käyttöönottoa. E 7.1., HS 11.1

- * Teollisuustuotanto pieneni vuoden 91 aikana 9 % vuoteen 90 verrattuna. Kulutustavaroiden tuotanto supistui keskim. 9 %. Eniten ovat supistuneet elintarviketuotanto 26.9 %, lihanjalostus 21.8 % ja maidon tuotanto 19.2 %. Leivän valmistus supistui 1.2 % ja konditoriatuotteiden 44.5 %. Valmisvaatteiden tuotanto väheni 2.8 %. Supistumisiin on vaikuttanut raaka-aineiden ja ennen kaikkea energian saannin miltei täydellinen loppuminen. E 21.1.92

- * Valtion, osuuskuntien ja yksityisten kauppavaihto oli vuonna 91 noin 72 % suurempi kuin vuonna 90. Alkoholijuomien myynti oli 13.6 % koko vähittäiskauppavaihdon määrästä.

Alkoholijuomat olivat itse asiassa ainoa tuoteryhmä, jonka tarjonta ylitti edellisen vuoden tason. **Elintarvikkeiden tarjonta** väheni edellisvuodesta. Lihan tarjonta väheni 43 %, lihasäilykkeiden 77 %, kalan 36 %, voin 24 %, täysmaitovalmisteiden 25 % ja sokerin 54 %. E 30.1.92

- * Vuonna 91 yksityisten maanviljelijöiden, kolhoosien ja sovhoosien **torilla** myymien tuotteiden määrä kasvoi vuodesta 90. Lihaa myytiin melkein 700 % enemmän kuin edellisena vuonna, munia 130 % ja vihanneksia 18 % enemmän. Vain hedelmien ja hunajan tarjonta pieneni. Torien elintarviketarjonnan osuus on yksityisten viljelijöiden osuus 98 %, kolhoosien ja sovhoosien 2 %.

Myös torikaupan **hinnat** ovat nousseet nopeasti. Joulukuussa 91 ne olivat 370 % suuremmat kuin edellisvuoden joulukuussa. Vuoden aikana perunan hinta on noussut 480 %, lihan hinta 410 % ja kananmunien hinta 250 %. E 30.1.92

- *** Viron hallitus on päättänyt **maksaa** maataloustuottajille valtiolle myydyn maidon ja lihan **osittain valuuttoina**. Tarkoitukseen varataan 15 milj. dollaria. E 18.2.92
- * Virossa, niinkuin muissakin Baltian maissa, ovat monet tuotantolaitokset joutuneet **supistamaan tuotantoaan** Venäjältä tulevien raaka-aineiden ja varaosien toimitushäiriöiden vuoksi. IZ 20.2.92

Sosiaalisektori (H)

- *** Viron uusi hallitus on päättänyt ensi töikseen kompensoida hinnankorotukset **nostamalla palkkoja ja eläkkeitä**. Minimipalkkaa nostettiin 1. helmikuuta 410 ruplasta 600 ruplaan. E 2.2.92
- *** Viron parlamentti on tehnyt päätöksen **kansalaisuuslain** soveltamisesta. Kansalaisuus palautetaan automaattisesti ennen 16.6.40 kansalaisina olleille ja heidän jälkeläisilleen. Muut joutuvat anomaan kansalaisuutta, jolloin vaatimuksina ovat kahden vuoden oleskeluaika (30.3.90 lähtien), hyväksyttävä viron kielen taito sekä uskollisuuden vala. E 29.2.92, K 9/92

Latvia

Rahoitusjärjestelmä (B)

- * Latvian posti on 16.1. lopettanut **ruplamääräisten rahalähetysten** vastaanottamisen ja lähettämisen tasavallan ulkopuolelle. IZ 16.1.92
- * Latviassa on painettu jo kuukauden ajan **omia latvialaisia ruplia**. Keskuspankin pääjohtajan mukaan niitä käytetään kuitenkin vain hätätilanteessa, jos esim. Viro tai Liettua ottaa käyttöön oman rahan, tai jos Venäjä ryhtyy jonkinlaiseen diskriminointiin. On myös arveltu, että latvialaiset ruplat toimisivat välivaiheen maksuvälineenä, kunnes omat rahat (latit) otetaan käyttöön. IZ 4.2.92, DM 18.2.92
- * Latvian hallitus on antanut uudet ohjeet **valuuttatulojen tallettamisesta**. Ne tulivat voimaan 1. maaliskuuta. Valuuttatuloja ei saa enää ohjata Venäjän ulkomaankauppapankin tileille, sillä Moskova on **jäädyttänyt** Latvialle kuuluvia valuuttatuloja 6 miljoonan ruplan arvosta. Tästä lähtien valuuttatulot pitää ohjata Rigas Komercbankiin tai Zemesbankiin. SWB 21.2.92

Hintajärjestelmä, inflaatio (D)

- * **Hinnat** ovat Latviassa kohonneet vuoden 91 marraskuusta kuluvan vuoden tammikuuhun yli 300 %. SWB 31.1.92

Yritykset (E)

- *** 1. helmikuuta tuli voimaan **laki kilpailusta ja monopolistisen toiminnan rajoittamisesta**. Lain mukaan tuottajat eivät saa tehdä sopimuksia markkinoiden jakamisesta alueellisesti tai asiakasryhmien mukaan. K 7/92

Ulkomaantalousjärjestelmä, valuuttakysymykset (F)

- * Siirtymistä maailmanmarkkinahintojen käyttöön Latvian ja **Venäjän** välisessä kaupassa on lykätty kolmella kuukaudella, joten tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kauppaa käydään sopimushinnoin ruplilla. SWB 8.1.92
- * Latvia on ostanut ensimmäisen erän **bensiniä lännestä**. Saksa on toimittanut 6 000 tonnia bensiniä. Toimitusluoton vakuudeksi annettiin Latvian arvopapereita. Latvian pääministeri on etsinyt öljyntoimittajia myös Egyptistä ja Jemenistä, koska toimitukset Venäjältä ovat katkenneet täysin. IZ 12.2.92
- * Latvian pääministeri on lähettänyt **protestiluonteisen sähkeen presidentti Jeltisinille**. Pääministeri esittää tuhtumuksensa siitä, ettei Latvian ja Venäjän välisiä talousongelmia ole kyetty vieläkään ratkaisemaan. Venäjä ei noudata solmittuja sopimuksia, eivätkä sovitut toimitukset näin ollen toteudu. SWB 20.2.92

Tuotannonalat (G)

- * **Polttoainepulan** vuoksi Riiassa on jouduttu supistamaan bussiliikennettä ja lentovuoroja. Lähiaikoina jouduttaneen myös säännöstelemään sähkön kulutusta. Neuvottelut Venäjän kanssa eivät ole johtaneet tuloksiin. Latvia on ehdottanut, että Venäjän maksaisi Latvialle öljyn ja öljytuotteiden kuljetuksista Ventspilsin sataman kautta 4 - 6 % kuljetetuista polttoainemääristä. IZ 8.1.92
- * Latviassa jouduttiin olemaan viikko ilman sanoma- ja aikakauslehtiä. Syynä oli **paperipula**. Lisäksi laukkaava inflaatio uhkaa kustantamoja konkurseilla. Hallitus yrittää ratkaista paperipulaa etsimällä toimittajia muista tasavalloista sekä uudistamalla Latvian omaa paperintuotantoa. E 13.2.92
- * **Latvian teollisuustuotanto** on ollut vakaata siitä huolimatta, että valtion yritysten kokonaistuotanto on supistunut 2.1 %. Samanaikaisesti yksityis- ja yhteisyritysten tuotanto on kasvanut huomattavasti. Yhteisyritykset ovat nelin-

kertaistaneet tuotantonsa. Yksityisten yritysten tuotanto on kasvanut kaksinkertaiseksi. SWB 31.1.92

Sosiaalisektori (H)

- * Riiassa on rekisteröity **ensimmäiset työttömät**. Kortistossa on tällä hetkellä 12 henkilöä, mutta lähiaikoina niihin odotetaan vielä noin 350 henkilöä. Seuraavan työttömyysaalloon arvellaan ilmaantuvan yksityistämisen myötä. SWB 8.2.92

Liettua

Taloushallinto (A)

- * Arvioidessaan **talou-suudistuksen etenemistä** pääministeri Vagnorius totesi, että ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi Liettuaan on tehtävä muutoksia niitä säätelevään lainsäädäntöön. Lisäksi pankkijärjestelmää on kehitettävä, jotta pankkien valmiudet ulkomaanoperaatioihin kasvaisivat. Yksityistäminen on pääministerin mukaan edennyt Liettuassa hyvin. SWB 17.1.92
- * Liettuan hallitus on muodostanut **väliaikaisen kriisikomitean** taloustilanteen vakauttamiseksi. Komitea on todennut, että teollisuustuotanto on romahtamassa. Syynä ovat Venäjältä ja muista IVY-maista tulevien raaka-ainetoimitusten keskeytykset. Kriisikomitea on päättänyt vedota rahanuudistuskomiteaan Liettuan oman rahan saamiseksi käyttöön mahdollisimman pian. SWB 30.1.92

Rahoitusjärjestelmä (B)

- * Presidentti Landsbergisin mielestä lännen on kiireesti autettava Baltian maita luomaan **vakautusrahasto**, jonka turvin maiden on mahdollista luoda omat valuuttansa. Liettuan omaan vakautusrahastoon tarvittaisiin presidentin mukaan noin miljardi dollaria. FT 24.1., HS 24.1.92
- * Liettuan **hallituksella ja keskuspankillä on vakavia erimielisyyksiä**, ja maan pääministeri on jo viime joulukuusta lähtien vaatinut keskuspankin johtokunnan uusimista. Pääministeri arvostelee keskuspankkia heikoista päätöksistä sekä talou-suudistusten vastustamisesta. Samassa yhteydessä on ollut pohdittu, onko hallitus toiminut vastoin lakia suostuessaan luovuttamaan puolitoista miljoonaa dollaria valtion valuuttarahastosta myytäväksi valuuttahuutokaupassa. SWB 15.2.92

Tuotannonalat (G)

- *** Liettuan hallitus on tehnyt päätöksiä, joiden tavoitteena on **kannustaa maataloustuottajia lisäämään myyntiään valtiolle**. Viljan myynnistä tuottajat saavat ruplahinnan lisäksi myös dollareita. Lisäksi lihan myynnistä saamansa rahat tuottaja voi tallettaa erityisilille. Talletetut varat luvataan vaihtaa hyvin edulliseen kurssiin, sitten kun Liettuan oma raha otetaan käyttöön. E 5.2.92
- * Myös liettualaisyrietykset ovat joutuneet **tuotantovaikeuksiin**, koska ne eivät saa tarvitsemiaan raaka- ja polttoaineita Venäjältä. Noin 100 tuotantolaitosta on joutunut supistamaan tuotantoaan, ja kolme suurta tehdasta on täysin seisahduksissa. SWB 6.2.92, IZ 20.2.92

Sosiaalisektori (H)

- * **Työttömyysluvut kasvavat**. Vuoden 92 lopussa odotetaan työttömiä olevan 200 000 - 220 000, mikä on 8 - 10 % maan työvoimasta. Työttömyyskorvausta tullaan maksamaan noin 150 000 työttömälle. SWB 3.1.92
- * Vuodesta 1992 tulee erityisen vaikea liettualaisille, sillä pääministeri Vagnoriusin mukaan **hallitus ei enää pysty korvaamaan väestölle hintojen nousua siinä määrin kuin vuonna 91**. Lisäksi inflaatiovauhdin arvellaan vain kiihtyvän. SWB 29.1.92

Itäinen Keski-Eurooppa

Puola

- * Puolan **budjetin alijäämän** odotetaan nousevan vuoden 92 maaliskuuhun mennessä noin 1.6 mrd. dollariin. Viime vuonna alijäämä oli 2.8 mrd. dollaria, mikä oli seitsemän kertaa yli asetetun tavoitteen. Budjetin alijäämän tasa-painottamiseksi on jo korotettu energian, tupakan ja alkoholin hintoja. FT 6.1. & 14.1.92
- * Edellisen hallituksen laatiman **massayksityistämisen** ohjelman toteuttaminen on yksityistämismministeri Tomasz Gruszeckin mukaan edelleen todennäköistä. Ohjelmassa kaavaillaan 200 - 400 valtionyrityksen yksityistämistä. Valtionyritysten osakkeet siirretään aluksi kansallisten yksityistämisrahastojen omistukseen. Osakkeiden edelleenjakamisen yksityiskohdista on vielä epäselvyyttä. FT 10.1.92
- * Uudeksi valtiovarainministeriksi on nimitetty Andrzej **Olechowski**, joka toimi edellisen hallituksen ulkomaankauppaministerinä. Olechowskin edeltäjä Karol **Lutkowski** pyysi eroa tehtävästään hallituksen kaavaileman uuden talouspolitiikan takia. FT 29.2. - 1.3.92
- * Oikeisto-keskustalaisen hallituksen tulevasta talouspolitiikasta päätetään vasta parlamentin käsittelyn jälkeen. Ohjelmassa korostetaan **zlotyn mittavaa devalvointia** lännen viennin ja ulkomaisten sijoitusten lisäämiseksi. Zloty vahvistui vuoden 91 aikana selvästi, mikä vähensi maahan tulevia valuuttavirtoja. **Kansainvälisen valuuttarahaston mukaan ohjelmassa ei korosteta riittävästi rahatalouden vakauttamista.** FT 17.2.92
- * **Zloty on 26.2. devalvoitu 12 %.** 1 dollari vastaa 13 238 zlotya. Zlotyn on jo aiemmin, vuoden 91 lokakuusta, annettu devalvoitua 1.6 % kuukaudessa lännen viennin edistämiseksi. Esmerk 27.2.92 / FT 26.2.92
- * **Bruttomääräinen ulkomaanvelka oli vuoden 91 lopussa 46.5 mrd dollaria.** Velanhoitokustannuksia kertyi 1.5 mrd. dollaria eli 10 % valuuttamääräisen viennin arvosta. Puolan on ryhdyttävä maksamaan ulkomaanvelkansa korkoja ja lyhentämään velkaansa täysimääräisesti vuodesta 94. BEE 10.2.92

Unkari

- * Konservatiivisen hallituksen **budjetti** tähtää valtion menojen supistamiseen budjettialijäämän korjaamiseksi. Alijäämän odotetaan vuonna 92 jäävän 70 mrd. forinttiin (895 milj. ??? doll), mikä on 1.9 % bruttokansantuotteesta. Viime vuonna alijäämä oli 3.5 % bkt:sta. Hintojen nousu pyritään jäädyttämään 15 prosenttiin. Budjetti on Kansainvälisen valuuttarahaston kolmivuotisen ohjelman mukainen. FT 2.1.92

- * Unkarin kansallispankin pääjohtaja Peter Akos Bod ennakoi vuodeksi 92 **lievää vaihtotaseen alijäämää ja talouden kasvua**. Mikäli tuotanto kasvaa vuodesta 91, oletetaan vaihtotaseen alijäämän nousevan ainakin 500 milj. dollariin. Unkari tarvitsee alijäämäisen vaihtotaseensa ja velanhoitokustannustensa rahoittamiseen 3.5 - 4 mrd. dollaria. Ulkomaisista suorista pääomansijoituksista odotetaan 1 - 1.5 mrd. dollaria. Loput 2 - 2.5 mrd. hankitaan kansainvälisiltä arvopaperimarkkinoilta. Unkarilla on saamisia entisestä Neuvostoliitosta 2 mrd. dollaria. Esmerk / Focus: Eastern Europe (Deutsche Bank) 9.1.92

- * Unkarin **bruttomääräinen ulkomaanvelka vuoden 91 lopussa oli 21.7 mrd. dollaria**. Bruttovelan odotetaan pienenevän vuoden 92 aikana yli 1 mrd. dollaria. Velanhoitokustannusten osuuden odotetaan vähenevän 40 prosentista 35 prosenttiin valuuttamääräiseen vientiin verrattuna. Unkari otti vuonna 91 ulkomailta luottoa 3.6 mrd. dollaria, mikä oli 1 mrd. vähemmän kuin edellisenä vuonna. Ulkomaiset sijoittajat maksoivat työvoimakustannuksia 1.3 mrd. dollarin arvosta. Unkarin on maksettava vuonna 92 takaisin 3.6 - 3.7 mrd. dollaria. Korkojen osuus on 1.3 - 1.4 mrd. ja pääomakuoletusten 2.3 mrd. Esmerk / Focus: Eastern Europe (Deutsche Bank) 16.1.92, BEE 27.1.92

- * Unkarissa oli **työttömiä** vuoden 91 lopussa 406 tuhatta eli **8.5 %** työvoimasta. Työttömyyden odotetaan nousevan vuoden 92 loppuun mennessä vielä 200 000:lla. FT 24.1.92

- * Unkarin valtionvarainministeri Mihaly Kupa on ilmoittanut 29.1.92 Tukholmassa, että **Unkari aikoo hakea Euroopan yhteisön jäsenyyttä vuoden 92 keväällä**, mihin mennessä yhteisön parlamentin päätöksen Unkarin liittämisjäsenyydestä odotetaan varmistuvan. Kansan Uutiset 30.1.92

- * Kirjanpitoarvojen mukaan **valtionyrityksistä oli yksityistetty vuoden 91 loppuun mennessä 10 %**. Maassa on ulkomaisia sijoituksia 2 mrd. dollaria, josta valtionyritysten ostoihin on käytetty 770 milj. dollaria. Vuonna 92 maahan odotetaan virtaavan ulkomaisia investointeja 800 milj. arvosta. Esmerk 10.2.92 / Focus: Eastern Europe (Deutsche Bank) 23.1.92, BEE 27.1.92

- * **Kauppa entisten SEV-maiden kanssa pieneni vuonna 91 yli 50 %**. Viennin arvo väheni 2.2 mrd. dollaria ja tuonnin arvo 2.6 mrd. dollaria vuodesta 90. Valuuttamääräinen vaihtotase oli vastoin Kansainvälisen valuuttarahaston odotuksia 267 milj. dollaria ylijäämäinen vuoden 91 lopussa. BEE 27.1.92

- * **Useista kaupallisista pankeista on määrä tehdä osittain yksityisiä vuoden 92 aikana**. Tarkoituksena on vähitellen saada rahoitusjärjestelmä toimimaan läntiseen tapaan. Valtion osuudeksi kaavaillaan 25 % vuoteen 97 mennessä. Keskuspankki on voinut harjoittaa itsenäistä talouspolitiikkaa vuoden 91 joulukuun alusta. BEE 27.1.92

Tšekkoslovakia

- * Maan kolme suurinta pankkia ovat ilmoittaneet haluavansa **antaa 244 lupaavan yrityksen velat anteeksi. Summa on yhteensä 22 mrd. korunaa.** Kolmen suurimman pankin markkinaosuus on yhteensä 35 %. Päätös niiden yksityistämisestä tehtiin vuoden 92 tammikuussa. Esmerk / Frankfurter Allgemeine 30.12.91 Esmerk / Nachrichten für Aussenhandel 16.1.92
 - * OECD pitää Tšekkoslovakian talouskehitystä myönteisenä, joskin vielä epävarmana. Hallitus on suunnitellut **yksityistävänsä** suurimman osan valtion yrityksistä vuoden 92 aikana. Suunnitelman onnistuminen on maan tulevan talouskehityksen kannalta tärkeätä.
- Bruttokansantuote** supistui vuoden 91 aikana 12 % radikaalin uudistusohjelman käynnistämisen ja SEV-kaupan rajun supistumisen takia. Järjestö ennakoi vuoden 92 bruttokansantuotteen supistuvan edelleen 5 %. **Työttömiä** oli vuoden 91 puoleen väliin mennessä 5 - 6 % työvoimasta.
- Myönteistä talouden kehityksessä oli **hintojen nousuvauhdin pysähtyminen** vuoden jälkimmäisen puoliskon aikana. **Budjetti** oli selvästi **ylijäämäinen** kesäkuun loppuun mennessä, ja **lievä vaihtotaseen alijäämä** voi kääntyä vielä **ylijäämäksi**. Mittava yksityistämishjelma ja yksityistä sektoria koskeva lainsäädäntö voivat ainakin näiltä osin kehittyä ennakkokaavailujen mukaisesti. HS 8.1.92, Esmerk / Wall Street Journal Europe 8.1.92, FT 8.1.92
- * Tšekkoslovakiassa on tällä hetkellä **yli 450 yksityistä investointirahastoa**. Massayksityistämishjelman käynnistämiseksi on väestölle myyty valtionyritysten ostoihin oikeuttavia **investointikuponkeja**, joilla yrityksiä voidaan ostaa yli 400 mrd. korunan (4 mrd. punnan) arvosta. Investointirahastot ovat luvanneet sijoittajille huomattavia voittoja. Todellisuudessa monen entisen valtionyrityksen markkina-arvo on myyntihintaa pienempi. Merkintäaika päättyi 31.1.92. FT 29.1.92
 - * **Tšekkoslovakia ja Saksa** allekirjoittavat helmikuussa maiden välisen **yhteistyösopimuksen**. Samanlaisesta sopimuksesta on sovittu myös Saksan ja Unkarin välillä. Sopimuksen sisällöistä ei toistaiseksi ole tarkempia tietoja. FT 30.1.92
 - * **Laki suurten ja keskisuurten valtionyritysten yksityistämisestä on astunut voimaan**. Massayksityistämisen ensimmäinen kierros alkaa huhtikuun alusta. Tavoitteena on myydä vuoden 92 aikana yli 2 000 valtionyritystä. BEE 17.2.92
 - * **Ulkomaankauppa oli 25 mrd. korunaa ylijäämäinen vuonna 91**. Viennin arvo oli 321 mrd. ja tuonnin arvo 296 mrd. korunaa. Viennistä 40 % suuntautui Euroopan yhteisön maihin, 25 % entiseen Neuvostoliittoon ja 12 % Unkariin sekä Puolaan. Tuonti Euroopan yhteisöstä samoin kuin entisestä Neuvostoliitosta oli yli 30 % koko tuonnin arvosta. Tuonnin osuus OECD-maista vuonna 91 oli 60 % koko tuonnin arvosta. Vuoteen 90 verrattuna

OECD-tuonti kasvoi 21 % eli 5.9 mrd. dollariin. Esmerk 2.3.92 / Nachrichten für Aussenhandel 28.2.92, BEE 17.2.92

- * **Bruttomääräinen ulkomaanvelka oli vuoden 91 lopussa 9.5 mrd. dollaria.** Velanhoitokustannusten osuus valuuttamääräisestä viennin arvosta oli 25 %. Maan odotetaan tarvitsevan taloutensa vakauttamiseen ja jälleenrakentamiseen 2 mrd. dollaria vuonna 92. BEE 17.2.92
- * **Vuosina 90 - 91 ulkomaisia sijoituksia** virtasi maahan 1 mrd. dollarin arvosta, josta Tšekin tasavaltaan investoitiin 75 %. Saksalaisia sijoituksia oli muiden maiden investointeja selvästi enemmän, eli arviolta 600 - 800 milj. dollaria. Maahan perustetuista yhteisyrityksistä on saksalaisia kolmasosa. Saksalaisten suuria investointeja Tšekkoslovakiaan perustellaan maan selvästi pienemmillä palkkakustannuksilla, uuden teknologian osaamisella ja hyvillä yhteyksillä muihin itäisen Keski-Euroopan maihin. FT 27.2.92
- * **Hyödykkeiden ja palveluiden hinnat nousivat 55 % ja nimelliset palkat 16 % vuonna 91.** Reaalipalkat laskivat 30 %, vaikka alustavasti oli sovittu 10 prosentista. Palkkoja säännöstellään vuonna 92 edelleen varsin voimakkaasti rahatalouden vakauttamiseksi. BEE 17.2.92

Bulgaria

- * Bulgarian nykyinen presidentti **Zhelju Zhelev (56)** sai yksinkertaisen äänten enemmistön **19.1.92** pidettyjen presidentinvaalien toisella kierroksella. Zhelevin vastaehdokkaana oli Velko Valkanov. Zhelev sai toisella kierroksella äänistä 53 %. Zhelevin valinta presidentiksi voi selkeyttää maan poliittisia ristiriitoja, vaikka presidentin valta maassa onkin suurimmaksi osaksi seremoniallista. Presidentin virka-aika on viisi vuotta. HS 21.1.92

Itäinen Saksa

- * Itäisen Saksan **tuotanto** jäi Saksan tilastokeskuksen mukaan alle 7 prosenttiin koko Saksan tuotannosta vuonna 91. Henkeä kohti tämä on kolmasosa läntiseen Saksaan verrattuna. Idässä on 20 % väestöstä ja työvoimasta. **Tulojen ja kulutuksen** vertailussa idässä yllettiin puoleen läntisestä. Esmerk 20.1.92 / Handelsblatt 16.1.92

- * **Puola, Unkari ja Tšekkoslovakia ovat solmimassa yhteistyösopimuksia keskinäisestä talousalueesta. Sopimuksia puuhataan myös Eftan kanssa.** Suomen ja näiden maiden Keivos-sopimusten kannalta Efta-sopimuksilla ei ole välittömiä vaikutuksia, sillä sopimuksissa on sovittu pitkistä siirtymäajoista. Talouselämä 23.1.92

- * Itävallan keskuskauppakamarin rekisterin mukaan itäiseen Keski-Eurooppaan oli vuoden 91 syyskuuhun mennessä perustettu kaikkiaan 28 500 läntistä **yhteisyritystä**. Unkarissa niitä oli 9 000, Romaniassa 5 600, Puolassa 4 400, Tšekkosloveniassa 3 500, entisessä Neuvostoliitossa 3 400, Jugoslaviassa 2 500 ja Bulgariassa 80. Vain noin puolet yhteisyrityksistä on aloittanut toimintansa. Kaikkiaan itäiseen Keski-Eurooppaan investoitiin viime vuonna noin 2 mrd. dollaria eli selvästi aikaisempia vuosia enemmän. Vuoden lopussa itäisessä Keski-Euroopassa oli läntisiä investointeja yhteensä 4.7 mrd. dollarin arvosta. KL 8.1.92

Tarkoitus Raportissa seurataan kuukausittain talouslainsäädännön ja talousjärjestelmän muutoksia sekä muita merkittäviä tapahtumia.

Alat

A = **Taloushallinto:** suunnittelu yms. järjestelmämuutokset, yksityistäminen, maa

B = **Rahoitusjärjestelmä:** pankit, vakuutusjärjestelmä, budjetti, arvopaperit, raha

C = **Verotus**

D = **Hintajärjestelmä, inflaatio**

E = **Yritykset:** osakeyhtiöt, valtiontilaus, аренда, tulostavastuu, pienyritykset, monopolit, konsernit, osuuskunnat, yritysten väliset markkinat

F = **Ulkomaantalousjärjestelmä, valuuttakysymykset**

G = **Tuotannonalat:** eri teollisuudenalat, maatalous, investoinnit

H = **Sosiaalisektori:** palkat, työvoima, eläkkeet, työttömyys, kuluttajakysymykset, varjotalous, kulttuuri, koulutus, oikeusjärjestelmä, väestö, puolueet, ammattiliitot yms.

Lähteet

AF = Argumenty i fakty

BEE = Business Eastern Europe

DM = Delovoi Mir - Business World

E = Estonija

EZ = Ekonomika i zhizn

FT = Financial Times

HS = Helsingin Sanomat

IZ = Izvestija

K = Kommersant

KL = Kauppalehti

KS = Karjalan Sanomat

MN = Moskovskije novosti

NG = Nezavisimaja gazeta

PR = Pravda

PV = Pravitelstvennyi Vestnik

RG = Rossijskaja gazeta

SR = Sovetskaja Rossija

SWB = Summary of World Broadcasts, BBC
muita lähteitä satunnaisesti

Merkinnät

*** = hyväksytty laki, asetus tai päätös

* = käsitteillä oleva laki, asetus tai päätös, muu

Lisäksi: Mikäli katsauksessa on mainittu useampi lähde, on ensin mainittu päälähde, joka sisältää mahdollisen lain tms. virallisen tekstin (merkitty tähdellä *).